

MOLIYA TIZIMINING IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISHIGA TA'SIRI TOSHKENT VILOYATI MISOLIDA

Kuziev Alaviddin Ilxamovich

O'zbekiston Respublikasi Toshkent

Bank-moliya akademiyasi 2-kurs tinglovchisi

Global iqtisodiy sharoitlarning o'zgaruvchanligi va jamiyatning ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish zaruriyati moliya tizimining Toshkent viloyatidagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga bo'lgan ta'sirini yanada muhim qilib qo'ymoqda. Ushbu tizim resurslarni oqilona boshqarish va mahalliy iqtisodiyotni barqaror rivojlantirishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Moliya tizimining samaradorligi jamiyat ehtiyojlarini qondirish, ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Toshkent viloyatida moliya tizimi samaradorligini oshirish uchun raqamli texnologiyalarni joriy qilish ustuvor vazifa hisoblanadi. Raqamlashtirilgan moliyaviy jarayonlar nafaqat xizmat ko'rsatish tezkorligini oshiradi, balki moliyaviy resurslarni nazorat qilishni ham soddalashtiradi. Elektron platformalar orqali soliqlar yig'imlarini boshqarish, ijtimoiy nafaqalar to'lash va moliyaviy operatsiyalarni avtomatlashtirish jamiyatning moliya tizimiga bo'lgan ishonchini oshiradi.

Mahalliy infratuzilma rivojlanishi moliya tizimining ijtimoiy-iqtisodiy ta'sirini kuchaytiruvchi omil hisoblanadi. Toshkent viloyatida yo'l va transport infratuzilmasi, kommunal xizmatlar va ijtimoiy obyektlarni moliyalashtirish orqali mahalliy aholining turmush darajasi yaxshilanadi. Moliya tizimi ushbu loyihalarni resurslar bilan ta'minlab, mahalliy va xususiy sektorlarni jalb etish orqali infratuzilmani kengaytirishga hissa qo'shadi.

Moliya tizimining mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlashdagi roli Toshkent viloyatining iqtisodiy barqarorligini oshirishda muhim ahamiyatga ega. Mahalliy korxonalar uchun kreditlash dasturlari, subsidiyalar va soliq yengilliklarini joriy qilish orqali ularning raqobatbardoshligini oshirish mumkin. Bu nafaqat iqtisodiy rivojlanishga, balki yangi ish o'rinlari yaratishga va aholi bandligini oshirishga xizmat qiladi.

Fuqarolarni moliya tizimiga jalb qilish orqali shaffoflik va samaradorlikni oshirish Toshkent viloyati uchun muhimdir. Maxsus onlayn platformalarni joriy etish fuqarolarga moliyaviy jarayonlarda ishtirok etish imkoniyatini yaratadi. Fuqarolar tomonidan moliyaviy faoliyat monitoring qilinishi va ularning takliflari moliya tizimini yanada yaxshilashga yordam beradi. Bu jarayon aholining davlat boshqaruviga ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Moliya tizimining ijtimoiy mas'uliyat tamoyillari asosida ishlashi Toshkent viloyatidagi ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishni rag'batlantiradi. Mahalliy loyihalarni moliyalashtirish, ekologik barqarorlikni ta'minlash va kam ta'minlangan aholiga yordam ko'rsatish orqali jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish mumkin. Masalan, yashil energiya va ekologik infratuzilmaga investitsiyalar nafaqat iqtisodiy, balki ekologik barqarorlikni ham ta'minlaydi.

Innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish Toshkent viloyatida moliya tizimini modernizatsiya qilishning asosiy yo'nalishlaridan biridir. Sun'iy intellekt, blokcheyn texnologiyalari va raqamli iqtisodiyot vositalarini joriy qilish moliyaviy resurslarni boshqarish jarayonini takomillashtiradi. Bu texnologiyalar xarajatlarni optimallashtirish va moliyaviy tizimni yanada shaffof qilish imkonini beradi.

Davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik Toshkent viloyati moliya tizimining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Xususiy sektorning moliyaviy resurslari va tajribasidan foydalanish orqali infratuzilma loyihalarini moliyalashtirish va amalga oshirish imkoniyatlari kengayadi. Shu bilan birga, davlat tashkilotlari xususiy sektor bilan birgalikda innovatsion moliyaviy yechimlarni tatbiq etish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Toshkent viloyatida moliya tizimining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishga ta'sirini yanada samarali qilish uchun bir qator chora-tadbirlarni amalga oshirish zarur. Ushbu chora-tadbirlar nafaqat iqtisodiy samaradorlikni oshirishga, balki jamiyatning turli ehtiyojlarini qondirishga ham qaratilgan bo'lishi kerak.

Birinchidan, viloyatda moliya tizimini rivojlantirish uchun davlat-xususiy sheriklik mexanizmlarini kengaytirish zarur. Bu, ayniqsa, infratuzilma loyihalarini moliyalashtirishda juda muhimdir. Masalan, yo'llar, ko'priklar, maktablar va sog'liqni saqlash obyektlarini qurishda xususiy sektor bilan birgalikda ishlash orqali moliyaviy yukni taqsimlash va loyihalarni samarali bajarish mumkin. Shu orqali davlat mablag'lari iqtisodiy samaradorlikni oshirish uchun oqilona taqsimlanadi.

Ikkinchidan, mahalliy darajada iqtisodiy resurslarni boshqarish tizimlarini takomillashtirish zarur. Bu jarayonda mahalliy hokimiyatlarning salohiyatini oshirish, ularga mustaqillik va moliyaviy vositalarni boshqarish huquqini berish muhim. Shu orqali mahalliy iqtisodiyot uchun ustuvor yo'nalishlarni aniqlash va resurslarni maqsadli sarflash mumkin bo'ladi.

Uchinchidan, moliya tizimining ijtimoiy jihatdan muvofiqligini ta'minlash uchun ijtimoiy himoya va ta'lim dasturlariga ko'proq e'tibor qaratish zarur. Kam ta'minlangan oilalar, nogironlar va yosh avlod uchun moliyaviy ko'mak dasturlarini kuchaytirish orqali jamiyatda ijtimoiy tenglikni mustahkamlash mumkin. Masalan, davlat tomonidan yosh tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash uchun grantlar va subsidiyalar ajratish, ularni iqtisodiy faoliyatga jalb etishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

To'rtinchidan, moliya tizimida ekologik va barqarorlik tamoyillariga asoslangan loyihalarni moliyalashtirish alohida ahamiyatga ega. Toshkent viloyatida yashil energiya manbalarini rivojlantirish, ekologik loyihalarni qo'llab-quvvatlash va atrof-muhitni muhofaza qilish uchun investitsiyalarni ko'paytirish zarur. Bunday yondashuv iqtisodiy samaradorlikni oshirish bilan birga ekologik muammolarni hal qilishga ham hissa qo'shadi.

Beshinchidan, moliya tizimining samaradorligini oshirish uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy etish muhim. Elektron boshqaruv tizimlari va sun'iy intellekt texnologiyalari nafaqat moliyaviy jarayonlarning tezkorligini oshiradi, balki ularning shaffofligi va ishonchliligini ham ta'minlaydi. Raqamli texnologiyalarni keng qo'llash orqali korruptsiyaning oldini olish va resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlash mumkin.

Oltinchidan, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash uchun mahalliy tadbirkorlarni qo'llab-quvvatlash choralari ko'paytirish zarur. Toshkent viloyatida kichik va o'rta biznesni rivojlantirish orqali yangi ish o'rinlarini yaratish, ichki bozordagi raqobatbardoshlikni oshirish va mahalliy iqtisodiyotni mustahkamlash mumkin. Bu yo'nalishda kreditlash dasturlari, soliq imtiyozlari va moliyaviy maslahat xizmatlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Xulosa qilib aytganda, Toshkent viloyatida moliya tizimini takomillashtirish orqali nafaqat iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, balki jamiyatning ijtimoiy ehtiyojlarini qondirish va ekologik muammolarni hal qilish mumkin. Moliya tizimining samaradorligi va shaffofligini oshirish, mahalliy ishlab chiqaruvchilarni qo'llab-quvvatlash va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish kabi choralar viloyatning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi. Shu tariqa, moliya tizimi Toshkent viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyoti uchun poydevor bo'lib xizmat qiladi.

Manbalar ro'yxati

1. **O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Qarori.** Hududlarning jadall ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishini ta'minlashga doir ustuvor chora-tadbirlar to'g'risida. 2017–2021 yillar. Manba: lex.uz
2. **Vahobov, A.V., & Malikov, T.S. (2012).** Moliyaviy tizimni o'rganish. O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi tomonidan iqtisodiy ta'lim yo'nalishi uchun darslik sifatida tavsiya etilgan. Toshkent: "Noshir" nashriyoti.
3. **Xusainov, R.R. (2023).** Moliya va soliqlar. Toshkent: "Ma'rifat" nashriyoti.
4. **Soliyev, A., & Safarov, I. (2003).** Iqtisodiy va siyosiy geografiya asoslari. O'zbekiston Respublikasi Oliy va O'rta Maxsus Ta'lim Vazirligi. Toshkent: "Talqin" nashriyoti.
5. **Xabibullaev, D.R., & Sindarov, F.K. (2023).** An'anaviy moliya tizimining metodologik muammolari va inqirozli vaziyatlarning yuzaga kelish sabablari. *Yashil Iqtisodiyot va Taraqqiyot*. DOI: 10.55439/GED/vol1_iss10/a68.
6. **Rafiyeva, Z., Xodjayev, Z., & Abdullayev, S. (n.d.).** Moliyaning ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati, rivojlanish sharoitlari va O'zbekistondagi o'рни. Samarqand Iqtisodiyot va Servis Instituti.